

КЛУБ НА ЧИТАТЕЛИТЕ НА „БАЛКАНИ“ В СКОПИЕ И СТРУГА

На 17 август т. г. в арт кафе „Менада“ в Скопие се състоя брифинг за представяне на новите книги на издателство „Балкани“ от колекция „Поезия“, издавани с подкрепата на програма „Култура 2007–2013“ на Европейския съюз. Между тях са и томовете с избрана поезия на известните и в Европа македонски поети Богомил Гюзел, Матея Матевски, Михаил Ренджов, Ефтим Клетников.

Димитър Христов, почетен член на Съюза на македонските писатели, поет и преводач, представи издателство „Балкани“ пред елитната културна публика и говори за съвместния си превод с поетесата и преводачката Цветанка Еленкова на обемистия том „Остров на сушата“ от Богомил Гюзел. За останалите трима поети слово произнесе поетът и преводачът Роман Кисюв, който като художник по същото време бе на творчески пленер в град Куманово.

Рецитацията на стихове на двата езика и неформалните обсъждания продължиха почти два часа, което отразиха вестниците „Нова Македония“, „Вест“ и групи медиш.

Авторите и публиката, сред която бяха един от най-авторитетните имена в литературата на Македония, изразиха подкрепата си за инициативата на издателство „Балкани“ – да продължи да представя стойностни творци, въпреки бюрокрацията на официални институции от двете държави. Липсата например на каквото и да е внимание от македонското и българското културно министерство със стандартното оправдание: има криза, няма пари.

По време на международния и най-стар поетичен фестивал в Европа, този на Стружките вечери на поезията в град Струга (18 до 22 август т. г.), бе отделено специално внимание на поетичната поредица „Балканска Библиотека“, на нейната колекция „Поезия“ и заради присъствието в нея на четирима големи македонски поети – Богомил Гюзел, Матея Матевски, Михаил Ренджов, Евтим Клетников. В прегледа на публикуваните в чужбина македонски книги между двете издания на фестивала се оказа, че най-много са издадени в издателство „Балкани“ – 4 на брой, а според страните на издаване – най-много

в България – общо 7. На фестивала присъстваха 58 поети от целия свят. (За първи път българската култура и поезия бе зачетена с голямата награда „Златен Венец“ за поета Любомир Левчев. Всъщност България е последната по време наградена страна, едва в 49-о издание на този авторитетен световен фестивал. Това повдига много въпроси, част от кои-то намират отражение в бр. 19 на сп. „Литературни Балкани“, чийто акцент е темата „Струга – между политиката и поезията“. Следващото издание на фестивала е юбилейно и тогава наградата ще остане в Македония.)

В обстоен преглед Йовица Тасевски – Етерниан изтъкна ролята на превода като мост между културите. Пълния текст помествахме отделно.

BEST
МАКЕДОНСКИ ДНЕВЕН ВЕСНИК

НОВА МАКЕДОНИЈА
ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ ДНЕВЕН ВЕСНИК

Йовица Тасевски – Етерниан

Йовица Тасевски е известен македонски поет, литературен критик, есеист и преводач. Роден е в 1976 година в Скопие. Дипломирал се е във Филоложкият факултет „Блаже Конески“ – Скопие. Работи в Националната и университетска библиотека „Св. Климент Охридски“. Уредник е на списанието за литература, култура и изкуство „Стремеж“ – Прилеп и е съвместник за македонска поезия в международният поетически проект „The Other Voices“ – антология на светската поезия, която е включена в препоръчвания списък на ЮНЕСКО.

Автор е на книгите: „Нещо се слуша“ (поезия; 1995), „Визии. Глагол“ (поезия; 1997), „Вега“ (поезия; 1998), „Небесни стражи“ (поезия; 2004.), „Посоки и погледи“ (критики, есета и студии; 2006) и „Синтаксис на светлината“ (поетически избор, 2008).

Неговата поезия е представена в много антологии и преведена на различни езици.

Носител е на индийска поетическа награда, която се дава за изключителен принос в съвременната поезия.

**ПРЕГЛЕД НА ПОЕТИЧНИТЕ КНИГИ
ОТ МАКЕДОНСКИ АВТОРИ, ПУБЛИКУВАНИ В ЧУЖБИНА
МЕЖДУ ДВЕТЕ ИЗДАНИЯ НА ФЕСТИВАЛА
„СТРУЖКИ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЯТА“**

Ако в моя представителен преглед на поетичните книги от македонски автори, публикувани в чужбина между двете издания на фестивала „Стружки вечери на поезията“ включавам изрaza „преводът е мост между културите“, аз съм убеден, че всред по-голямата част от вас ще се появи чувството на своеобразна тежост и досада, тъй като този израз е толкова използван, че напълно е изгубил своя първоначален блясък, респективно вече неговата образност не може да се възприема. Или казано по друг начин, заради честото повтаряне на този израз (при такива и подобни случаи), той е сведен до лексикализирана метафора и дори може да бъде определен и като обща фраза. Тъкмо заради това бих искал да ви помоля да се опитате да не възприемате автоматично изрaza „преводът е мост между културите“, а да се съсредоточите върху неговото образно съдържание, за да открием заедно някои подгизбиращи се асоциативни връзки между двете ключови понятия, които той съдържа.

Първото нещо, което бих искал да посоча като интересна връзка между гумите превод и мост, произлиза от едно най-вероятно звуково съвпадение. Именно между повечето възможни определения на понятието „мост“ едно гласи така: „мостът е градеж, който свързва два бряга и е изграден през вода“. Обърнете внимание на синтагмата „през вода“. Забелязвате ли, че от трите начални букви на двете гуми, от които е съставена тази синтагма, може да се образува думата „превод“?

Второто нещо, върху което бих искал да се съсредоточите е това, че мостът не се създава от само себе си, а същевременно както светът е дело на Създателя, тъй и мостът е нечие дело, респективно има свой творец или творци. В тази насока бих ви помолил да помислите за няколко важни неща, които довеждат до създаване на мостовете. Ще се съгласите ли с мен, че за да се създаде, т. е. за да се изгради един мост, първо трябва да има инициативност, а след това да се вложи труд, да има упоритост и вещица? Тъй като ще си помислите

по тези въпроси, които се отнасят за втората част от израза „преводът е мост между културите“, свържете това с първата част на този израз. Ще се съгласите ли с това, че за да се издигнат мостове между културите, т. е. за да се преведат книги, трябва да има инициативност, да се вложи труд, да се прояви упоритост и вещина?

Третото нещо, за което бих искал да си помислите, е защо се създават мостовете, респективно какво е това, което подтиква хората да изградят мост. Дали ако на другия бряг няма нищо, което да привлича хората, които живеят на единия бряг, бе се стигнало до изграждане на моста? Респективно дали ако една култура няма творби и достижения, които са привлекателни за другата култура, респективно за други култури, би се стигнало до превеждане и публикуване?

Смятам, че тъкмо защото творческите успехи и постижения на македонските автори привличат другите култури, всяка година се публикуват преводи в чужбина, които събуждат интерес както у читателите, така и у критиците.

В периода, за който се отнася моят преглед, най-интензивно сътрудничество върху това поле беше реализирано от българската културна общественост, което е напълно очаквано, тъй като през изминалите петнайсетина години се запълва всичко онова, което по политически причини беше пропуснато през предишните пет десетилетия. За щастие ненужните и зловредни бариери между двете близки култури, поне в областта на литературата, вече са преодолені, така че от август 2009 година до днес в България излязоха от печат седем поетични книги от македонски автори. От тях следните четири книги бяха издадени от издателство „Балкани“ в рамките на поредицата „Балканска библиотека“, в колекция „Поезия“, която е подкрепена от Комисията за култура на Европейския съюз: 1. „Отвъд видимото“ от академик Матей Матевски в превод на Роман Кисъвъ; 2. „Сътворението на човека“ от Михаил Ренджов в превод на Роман Кисъвъ; 3. „Кладенец на битието“ от Ефтишим Клетников, също така в превод на талантливия Роман Кисъвъ; и 4. „Остров на сушата“ от Богомил Гюзел в превод на Цветанка Еленкова и на известния български поет, преводач и приятел на македонската култура Димитър Христов.

В издание на Славянската литературна и художествена академия със седище Варна в превод на поетесата и преводачката Елка Няголова излезе от печат подбор от поезията на изтъкнатия македонски поет Санде Стойчевски, на когото минатата година му бе присъдена наградата „Голямо сребърно перо“. Издателство „Мултипринт“ от София пък публикува книгата „Разномислещи“ от Трайче Кацаров в превод на Таня Попова. Като седма поетична книга, издадена в България, ми позволете да спомена „Синтаксис на светлината“ от автора, който в момента има функцията да представя всичко това, при което бих желал да използвам възможността да отправя голяма благодарност за прекрасния превод на изтъкнатия поет и преводач Петър Караангов.

На една също така близка културна среда през тази година беше предоставено поетичното творчество на Славе Гьорго Димоски чрез избора, озаглавен „Мерач на думи“, която бе издадена от изд. „Арка“ от Сърбия в превод на Ристо Василевски.

Освен в Сърбия, избор от поезията на Славе Гьорго Димоски беше публикуван и в Азербайджан под заглавие „Зимна светлина“ в превод на поета и преводача Елчин Искендерзаде.

През изминалите 365 дни излязоха и две поетични книги в чужбина на един от нашите най-представителни поети от помладата генерация, Никола Магжиров – едната в близка, а другата – в далечна за нас и съвсем слабо позната културна среда. В Хърватия беше публикувана стихосбирката „Преместен камък“ в превод на проф. д-р Борислав Павловски, а в Ирландия, на келтски език, излезе от печат книгата „Тайно преселение на душите“ в превод на Габриел Розенсток.

В Полша издателство „Ибис“ публикува поетични книги на двама известни македонски автори. Под заглавие „Комба за Ной“ в превод на Рената Галаска-Василев излезе от печат избор от поезията на Весна Ацевска, а под заглавие „Ликове в облаците“ в превод на Ева Олиак бе публикуван избор от поезията на Бранко Цветкоски.

Обемистият поетичен избор на Цветкоски, за когото би трябвало да се подчертае, че е един от нашите най-изтъкнати и най-награждавани поети, беше публикуван и на украински език под заглавие „Източна нощ“ в издание на „Макаров-София“ и в превод на Вера Чорни Мешкова.

Поетична книга на Цветкоски излезе и на арабски език под заглавие „Небесни места“, издадена от египетското издателство „Надвах прес“, което също така публикува и избор от поезията на Траян Петровски под заглавие „Преобличане на душата“. Преводът е направен от поета и преводача Саед Гоуда.

При предоставената ми възможност трябва да отбележа и това, че стихове от видните македонски поети Матей Матевски и Санде Стойчевски, преведени на английски език, бяха публикувани в антологията на световната поезия „Различни гласове“, която е включена в референтния списък на ЮНЕСКО.

Преводи на стихове от македонски автори на различни езици бяха издадени и от много реномирани печатни и електронни издания, което също допринася за популяризирането на нашите поетични постижения.

Всичко това недвусмислено води до заключението, че македонската поезия е притегателна за другите културни среди и затова се надявам, че при следващото ѝ представяне през 2011 година, което ще има същата задача, ще покаже пред вас поне една книга повече от тези, които ви представям аз.